

Informācija plašsaziņas līdzekļiem
Rīgā, 2017.gada 18.oktobrī

Latvijas Veselības ekonomikas asociācija: bez atbilstoša finansējuma nopietni apdraudēta onkoloģijas reformas tālākā virzība

Fakts, ka publiskajā vidē jau ilgstoši trūkst skaidras informācijas par veselības nozarei papildu piešķirto līdzekļu izmantojumu un arī plānojumu 2018. un turpmākajiem gadiem, rada pamatotas šaubas, vai veselības reforma tiks īstenota atbilstoši plānam un valdības noteiktajām prioritātēm, Latvijas Veselības ekonomikas asociācijas (LVEA) jaunākajā elektroniskajā izdevumā *Veselības Ekonomists* atzīst Daiga Behmane, LVEA vadītāja.

Īpaši apdraudēta onkoloģija, iespējams, netiks apgūti 4 miljoni eiro

„Īpaši bažas rada Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāna izpilde 2017.- 2020. gadam, jo šobrīd nav skaidrības ne par finansējuma apjomu vēža pacientu diagnostikai un ārstēšanai nākamajam gadam, ne jaunākās paaudzes medikamentiem – bez atbilstošas naudas nekādi uzlabojumi onkoloģijas jomā nav gaidāmi,” uzsver D.Behmane.

Romualds Ražuks, Saeimas sociālo un darba lietu komisijas Sabiedrības veselības apakškomisijas priekšsēdētājs, izdevumā atzīst, ka veselības jomā šobrīd vērojama ļoti nopietna problēma – kaut gan diendienā dzirdam par finansējuma trūkumu nozarē, izvērtējot paveikto, redzams, ka Veselības ministrija nespēj apgūt tai atvēlētos valsts budžeta līdzekļus.

“Arī Valsts kontrole revīzijā ir atzinusi, ka trešdaļa no pašas Veselības ministrijas radītajiem normatīvajiem dokumentiem nav īstenoti, un šī problēma skar arī Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plānu 2017.-2020.gadam. Kaut gan Ministru kabineta apstiprinātajā plānā ir skaidri ierakstīts, ka 2018.gadā 14,6 miljonus eiro paredzēts atvēlēt inovatīviem medikamentiem vēža slimnieku ārstēšanai, no sarunām ar Veselības ministrijas pārstāvjiem rodas bažas, ka ministrija netaisās šīs saistības pildīt”, atzīst R.Ražuks.

„Lai uzlabotu vēža slimnieku ārstēšanas iespējas, šogad reformu īstenošanai no Eiropas Komisijas atļautās budžeta deficīta atkāpes 12,3 miljoni eiro tika novirzīti reformām onkoloģijas jomā. Taču komisijas rīcībā ir informācija, ka 3 - 4 miljoni eiro no šīs naudas šogad var palikt neapgūti. Vai problēma ir zaļā kordora darbībā, vai arī ģimenes ārsti nav pietiekami aktīvi pacientu nosūtīšanā izmantot zaļā koridora iespējas – šie jautājumi ir jāanalizē un jāsaņem skaidras atbildes, lai minētos trūkumus novērstu,” norāda R.Ražuks.

Veselības tehnoloģiju novērtējums ļautu efektīvāk izlietot daudzus miljonus eiro

Sekojošā veselības jomas profesionāļu diskusijai par veselības reformas gaitu, īpaši onkoloģijas jomā, LVEA ierosinājusi Saeimai veikt vairākus konkrētus sistēmiskus pasākumus, lai panāktu veselības reformas ilgtspēju, labākus ārstēšanas rezultātus un finanšu līdzekļu efektīvāku izlietojumu.

- Veselības reformas īstenošanā jāievēro definētās prioritātes un tās jāīsteno atbilstoši budžetam, kas reformu un onkoloģija plānā iezīmēts 2017., 2018., 2019.gadam, kā arī, reformai jānoris atbilstoši plānotajiem pasākumiem. Nav pieļaujama nekoncekvence un nesekošana izvirzītajiem mērķiem un budžeta plānam.
- Gan šogad, gan turpmāk no EK pieļautās atkāpes piešķirtais budžets jāizmanto tiem pasākumiem un mērķiem, kas Onkoloģijas plānā definēti kā rezultatīvie radītāji – savlaicīga slimību diagnostikai un dzīves ilguma pagarināšanai.
- Pamatojoties uz Nacionālā veselības dienesta (NVD) analīzi par finanšu līdzekļu izlietojumu onkoloģijai 2017.gadā, nākamgad lielāks finansējums jānovirza tām

pozīcijām, kurās šogad radies deficīts vai tām tehnoloģijām, kuras ir būtiskas, bet netiek apmaksātas. Dati liecina, ka līdzekļu pietrūks vitāli svarīgām diagnostikas metodēm un kompensējamajiem medikamentiem.

- Ārstēšanas efektivitātes nodrošināšanai ir jāpaātrina lēmumu pieņemšana par to medikamentu iekļaušanu kompensējamo zāļu sistēmā, kas paredzēti pacientu grupām, kurām šobrīd nav pieejami medikamenti dzīves ilguma veicināšanai un kuru efektivitāti apliecina klīniskie un ekonomiskie atzinumi, un kuri gadiem iekļauti tā sauktajā NVD “gaidīšanas rindā”. Turklāt jāvērtē medikamentu pieejamība katrai diagnožu grupai un jānovērs nevienlīdzība, ka vienas vēža lokācijas pacientiem ir ierobežotāka pieejamība nekā citiem.

Veselības Ekonomists analizē arī zaļā koridora vājās vietas, norādot, ka tas izstrādāts tikai diagnostikas posmam. Nepieciešams piemērot veselības tehnoloģiju novērtējumu, nosakot precīzus un detalizēti aprakstītus vēža pacientu virzības, efektīvāko diagnostikas metožu un ārstēšanas algoritmus. Diagnostikā onkohematoloģijas jomā vien šī principa piemērošana, aizstājot neefektīvas metodes ar efektīvām, ļautu mērķtiecīgāk izlietot vairākus miljonus eiro gadā, liecina LVEA aprēķini.

„Jautājums, uz kur jāatbild saistībā ar zaļā koridora nākotni, ja vēlamies uzlabot vēža slimnieku agrīnu diagnostiku - vai veselības aprūpes veidotāji vēlas veidot sistēmisku pieeju vēža diagnostikā un ārstēšanā, kas sniegs atdevi un rezultātu ilgtermiņā? Šī pieeja ir jāietver gan veselības budžeta plānošanā, gan veselības tehnoloģiju nodrošināšanā un novērtējumā, lemjot par valsts apmaksāto ārstēšanas metožu izvēli,” saka Daiga Behmane, LVEA vadītāja.

Vairāk naudas inovatīvām zālēm

Arī Dr.med. Vilnis Lietuvietis, RSU asoc. prof., Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Uroloģijas klīnikas vadītājs, vērs uzmanību uz to, ka onkoloģiskajā uroloģijā šodien ir pieejamas diagnostikas metodes, kas, piemēram, priekšdziedzera jeb prostatas vēža gadījumā daudz precīzāk ļautu atsijāt tos pacientus, kam nepieciešama steidzama ārstēšana, no tiem, kam ārstēšanu var aizstāt ar aktīvu novērošanu ilgākā laika posmā.

Tas ļautu ietaupīt būtiskus valsts budžeta līdzekļus, novirzot tos labākai “agresīvo” audzēju ārstēšanai ar mūsdienīgām, efektīvām metodēm un jauniem medikamentiem, uzsver V.Lietuvietis. Diemžēl gan jauno tehnoloģiju, gan priekšdziedzera vēža jauno medikamentu pieejamības ziņā Latvija joprojām ir pēdējā vietā Eiropā, tāpēc precīzāka vēža diagnostika ir risinājums, kā esošos līdzekļus novirzīt tur, kur tie sniedz vislielāko efektu, skaidro V.Lietuvietis.

Zaļais koridors – ne tikai diagnostikai, bet arī ārstēšanai un novērošanai

Kaut gan saistībā ar zaļo koridoru līdz šim vairāk tiek akcentēts diagnostikas etaps agrīnai pirmreizējo vēža gadījumu atklāšanai un ārstēšanas uzsākšanai, LVEA uzskata, ka zaļajam koridoram ir jāiekļauj pilns slimības vadības cikls - ne tikai diagnostika, bet arī ārstēšana un novērošana. Tāpēc patlaban tiek izstrādāts zaļā koridora noslēdzošais posms - dinamiskās novērošanas plāns. „Tas ļaus uzsākt savlaicīgu ārstēšanu arī tiem pacientiem, kam vēža diagnoze jau noteikta, kas jau saņēmuši terapiju, taču slimība atgriezusies,” *Veselības Ekonomistā* skaidro zaļā koridora koncepcijas autore, RSU profesore Dace Baltiņa.

Veselības Ekonomistu lasiet www.lvea.lv

Uzziņai

LVEA elektronisko izdevumu Veselības Ekonomists izdod kopš 2014.gada. Tajā kopā ar nozares ekspertiem tiek meklētas atbildes uz jautājumiem par to, kā panākt, lai veselības

aprūpes budžets tiktu plānots un tērēts ekonomiski pamatotāk, gudrāk un lietderīgāk. Izdevums informē arī par jaunākajiem atzinumiem un pētījumiem veselības ekonomikas jomā.

LVEA mērķis ir veicināt veselības ekonomikas zinātnes un metožu pielietojumu praksē, lai sekmētu sabiedrības un veselības resursu pamatotu, taisnīgu un efektīvu izmantošanu un attīstītu uz pierādījumiem balstītas veselības aprūpes sistēmas darbību.